

NACIONĀLĀS ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU PADOMES SKAIDROJUMS ELEKTRONISKO PLAŠSAZIŅAS LĪDZEKĻU LIKUMA 19.PANTA 13.¹ DAĻAS PIEMĒROŠANAI

Veidojot precīzu un vienveidīgu izpratni par Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma (turpmāk arī – EPLL) normu saturu, nepieciešams nodrošināt vienveidīgu normu piemērošanas praksi un izpratni par normas piemērošanas principiem. Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome (turpmāk arī – Padome) ir izstrādājusi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 19.panta 13.¹ daļas skaidrojumu. Skaidrojumam ir ieteikuma raksturs un tas izstrādāts, ņemot vērā Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā noteikto, kā arī līdzšinējo Padomes praksi šīs normas piemērošanā.

- 1) 2023.gada 1.maijā stājās spēkā grozījumi Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 19.pantā. EPLL 19.pants tika papildināts ar jaunu 13.¹ daļu, kas paredz: *“Televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzējam, izplatot programmu ar valodas celiņu, kas nav kādā no Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu oficiālajām valodām, ir pienākums primāri nodrošināt šo programmu ar valodas celiņu valsts valodā.”*
- 2) Atbilstoši EPLL noteiktajam, programmas pamata audiovaloda ir valoda, kas noteikta Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes izsniegtās apraides atļaujas darbības pamatnosacījumos un kas nodrošināma neatkarīgi no televīzijas programmas izplatīšanas veida. Programmas īpašniekam vai pārstāvim Latvijas Republikā ir pienākums norādīt precīzu informāciju par faktisko programmas pamata audiovalodu un nodrošināto programmas valodas celiņu un/vai celiņiem. Latvijā retranslējamo audio un audiovizuālo programmu sarakstā, valodas, kuras sarakstā atzīmētas ar terminu “oriģinālvalodas”, piemēram, “Latviešu (oriģinālvaloda)”, ir uzskatāmas par programmas pamata audiovalodām.
- 3) Programma Latvijā var tikt retranslēta tās pamata audio valodā, tai skaitā valodā, kas nav kāda no Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu oficiālajām valodām. Savukārt, neatkarīgi no programmas pamata audiovalodas, ja programmai tiek nodrošināti valodas celiņi tikai kādās no Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu oficiālajām valodām, nav nepieciešams nodrošināt valodas celiņu valsts valodā, bet, ja tiek nodrošināts viens vai vairāki valodu celiņi, no kuriem vismaz viens

- ir valodā, kas nav kāda no Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valstu oficiālajām valodām, programma ir jānodrošina arī ar valodas celiņu valsts valodā.
- 4) Gadījumos, kad televīzijas raidījums ir svešvalodā, bet tas ir dublēts vai ieskaņots valsts valodā, tas uzskatāms par raidījumu valsts valodā un konkrētā raidījuma demonstrētā valoda nav uzskatāma par programmas pamata audiovalodu. To noteic EPLL 32.panta ceturtā daļa: *“Televīzijas raidījums svešvalodā, ja tas ir dublēts vai ieskaņots valsts valodā, arī uzskatāms par raidījumu valsts valodā, ja ārējā normatīvajā aktā nav noteikts citādi.”* Programmas valoda, kurā tā ir dublēta, nav uzskatāma par programmas pamata audiovalodu, jo termins “dublēt” nozīmē “aizstāt oriģinālu”. Lai arī dublēto tekstu atsevišķos gadījumos ir ierunājuši profesionāli aktieri, tas uzskatāms nevis par sākotnējo oriģināldarbu, bet gan no tā atvasinātu citu versiju. Tādējādi valoda, kurā programma tiek dublēta, nevar tikt uzskatīta par programmas pamata audiovalodu.
- 5) EPLL 1.panta 34.¹ punkts noteic: *“valodas celiņš — skaņas celiņš, kas atšķiras no programmas pamata audiovalodas”*, tādējādi, EPLL 19.panta 13.¹ daļa netiks atbilstoši izpildīta, ja programma būs nodrošināta tikai ar subtitriem valsts valodā, jo, pamatojoties uz EPLL 1.panta 34.¹ punktu, ar valodas celiņu saprotams skaņas celiņš, kas atšķiras no programmas pamata audiovalodas. Vienlaikus papildu latviešu valodas subtitru nodrošināšana programmā ir atbalstāma, jo tas veicina programmas pieejamību plašākai auditorijai, tostarp, piemēram, personām ar invaliditāti vai personām, kuras mācās valodu. Ja programmas saturam iespējams dzirdēt divas audiovalodas, tad valoda, kas “dzirdama virs citas valodas”, ir valodas celiņš. Normatīvie akti nenoteic ierobežojumus valodas celiņus veidot, izmantojot tehnoloģiskos risinājumus, un valodas celiņa nodrošināšana ar mākslīgā intelekta palīdzību var veicināt tā attīstību, tādējādi veicinot arī kvalitāti.

Televīzijas programmu izplatīšanas pakalpojumu sniedzējam, izplatot programmu ar valodas celiņu, kas nav kādā no Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts oficiālajām valodām, ir pienākums primāri nodrošināt šo programmu ar valodas celiņu valsts valodā. Likumdevējs šādu tiesību normu iekļāvis likumā ar mērķi, lai veicinātu latviešu valodas izmantošanu elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, un likumdevējs nav vērsies pret svešvalodu pieejamību elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, bet gan noteicis, ka līdztekus valodām, kas nav Eiropas Savienības vai Eiropas Ekonomikas zonas valodas, Latvijā jānodrošina arī latviešu valodas pieejamība.